

УДК 373.5.016.821.161.

DOI: 10.36550/2522-4077-2022-1-202-178-184

ОСОБЛИВОСТІ ОПРАЦЮВАННЯ ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНОЇ ПОЕЗІЇ В. СТУСА В КОНТЕКСТІ ОНОВЛЕНОЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ЛІТЕРАТУРИ

Інна ПЕРЦОВА (Україна, Кропивницький)

ORCID: 0000-0001-6236-430X

e-mail: ipertcova12@ukr.net

ПЕРЦОВА Інна. ОСОБЛИВОСТІ ОПРАЦЮВАННЯ ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНОЇ ПОЕЗІЇ В. СТУСА В КОНТЕКСТІ ОНОВЛЕНОЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ЛІТЕРАТУРИ.

У статті представлено методичні та ідеологічні особливості опрацювання творчості Василя Стуса в школі. Вивчення поезії митця в старших класах повинно бути реалізовано в координатах екзистенційної поетики. При розробці концепції вивчення творчості митця було дотримано основних загальнодидактичних вимог: урахування вікових та індивідуальних особливостей учнів, створення емоційно-актуальної атмосфери на уроці, використання активних методів навчання, апелювання до учнівського досвіду, знань, набутих раніше, вибір форм організації навчальної діяльності, що забезпечують максимальну самостійність старшокласників.

Ключові слова: екзистенціалізм, моральний вибір, трагічний стоїцизм, ідея національної свідомості, гуманізація освіти, українська самобутність, методологічне підґрунтя, віковий розвиток, цілісний підхід, культурологічний аналіз.

Inna PERTSOVA. PECULIARITIES OF ANALYSING EXISTENTIAL POEMS BY VASYL STUS WITHIN THE CONTEXT OF LITERATURE STUDY METHOD.

The article covers the methodological and ideological peculiarities of analysing Vasyl Stus' works in school. In the European historical and literary context, Vasyl Stus is a prominent representative of existentialist poets of the latter half of the 20th century. The poet reinterpreted the philosophy of Stoic tragedy based on existentialism, in his own unique way. The poet resorted to existentialism primarily due to his desire to create own philosophical concept to help him survive under totalitarianism, which would make the search for answers to eternal questions about the meaning of human existence, nature of moral decision, attitude towards death etc. The artist's poetry should be studied by high school students through a lens of existential poetics. This will work well if the Ukrainian literature teacher can improve students' understanding of existentialism, thus making them able to understand the peculiarities of existential poetry as an aesthetic phenomenon. Even in times of trials and tribulations, Vasyl Stus was always a poet who appealed to eternal human ideals – this is the conclusion students should come to when studying the life and works of this gifted poet. When developing the concept of studying the artist's work, the key general didactic requirements were met: the age and personalities of students were taken into account, an appropriate emotional atmosphere was created in the classroom, active learning methods were used, students' prior experience and knowledge were employed, educational activities with maximum independence for high school students were chosen. While driving learning, it is especially important to stir students' interest, which, being a prerequisite for learning, facilitates this process significantly. New material should be presented as a problem. Poems are much more difficult to analyse than prose. And this difficulty is primarily due to the perception subjectivity: each student perceives a work filled with emotions in their own way, developing their own feelings, emotions, thoughts. Analysis of fiction in high school requires a comprehensive approach, since it is important to determine both background and dominants of the work that will help formulate its theme and idea, describe the narrator, determine feature of the poet's unique style. The main emphasis is on the holistic perception of Vasyl Stus by students in his two images – a charismatic personality with a paradoxical worldview and an original poet.

Key words: existentialism, moral decision, Stoic tragedy, idea of national consciousness, humanisation of education, Ukrainian originality, methodological basis, developmental age, holistic approach, cultural analysis.

Постановка проблеми. На сучасному етапі літературної освіти відбуваються зміни в літературознавчій підготовці філологів. Сьогодні українська школа вступила

в новий етап свого розвитку, що характеризується посиленням демократичних процесів, зростанням ролі гуманізації освіти. Серед багатьох навчальних дисциплін у школі література продовжує залишатися тим предметом, який найбільшою мірою впливає на формування духовних цінностей молодого покоління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відомі сучасні педагоги В. Андрущенко, С. Гончаренко, Н. Гузій, В. Загв'язинський, І. Зязюн, В. Кремень, В. Лутай, Н. Ничкало, З. Равкін, О. Семенов та ін. у контексті нашого часу переосмислюють методологічні засади, наголошуючи на необхідності оновлення й перегляду концептуальних підходів вивчення літератури (Базиль, 2011: 5). Серед напрямів підготовки майбутніх учителів української літератури виділяють культурознавчий, етнокультурознавчий підходи, що сприяють забезпеченню діалогової взаємодії у полікультурному інформаційному суспільстві, сприяють духовному розвитку, вдосконаленню національної самосвідомості, формуванню української самобутності

Спостерігаються позитивні тенденції у зміні методології вивчення художнього твору. О. М. Семенов слушно зауважує: «Нарешті викладання літературних курсів здійснюється не заідеологізовано, засоціологізовано, а літературні твори сприймаються як мистецтво слова. У Переяслав-Хмельницькому ДПУ ім. Г. Сковороди практикується методика читання літературознавчих і методичних курсів на екзистенціально-діалогічній філософській основі (Г. Токмань), у Черкаському НУ – методика використання в курсі літератури елементів компаративного аналізу (А. Градовський), у Миколаївському ДУ реалізовується навчально-технологічна концепція літературного аналізу (А. Ситченко). Ученими Центральноукраїнського державного педагогічного університету, що у місті Кропивницький, під керівництвом професора Г. Клочека розробляється ефективна навчальна технологія, побудована на принципі так званого «паралельного читання» (біографія письменника – вибрані твори та їхня інтерпретація), а кафедрою української літератури Луганського НПУ – триступеневий контроль за самостійною роботою студентів (керівник – професор О. Галич)» (Семенов, 2005: 81).

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак і сьогодні науковці відзначають недостатній рівень підготовки випускників шкіл, які демонструють віддалене уявлення про літературу та літературний процес і, за словами І. Франка, світогляд зі «слимачним горизонтом». Дослідники вбачають причини цього в особливостях діючої шкільної програми. Стратегія вивчення літератури в школі в останні роки зазнала суттєвих змін, які знайшли відображення у програмі шкільного курсу. При формуванні програми відбулося своєрідне перевантаження, а результатом стало парадоксальне явище. Укладачі намагалися максимально ознайомити старшокласників з усіма здобутками літератури, сформувати ґрунтовні літературознавчі знання, уміння аналізу та інтерпретації художнього твору, але досягли абсолютно протилежного – занадто складний для сприймання навчальний матеріал викликав відторгнення і незрозуміння.

Калейдоскопічне вивчення літератури в старших класах фактично унеможливило позитивний навчальний результат, оскільки «йдеться про грубе порушення одного з фундаментальних принципів побудови програми, який полягає в тому, що на кожному етапі має виділятися той мінімум навчального часу, який давав би вчителю змогу організувати її ефективне вивчення» (Клочек, 2009: 27).

На думку відомого літературознавця Г. Клочека, «відсутність культу аналізу окремого твору» (Клочек, 2009: 27) – причина, яка впливає зі специфіки естетичної природи літератури: «на вивчення кожного твору має виділятися стільки часу,

скільки потрібно для досягнення як його змісту, так і джерел художності» (Клочек, 2009: 27).

Досі недостатньо вирішеним лишається питання застосування екзистенційного підходу як методологічного підґрунтя літературознавчої компетентності майбутніх учителів (Базиль, 2011: 5). Важливе значення для вирішення проблеми літературознавчої компетентності, зокрема при вивченні творчості Василя Стуса, на нашу думку, має усвідомлення майбутніми вчителями-словесниками екзистенціалізму як наукового підходу до розуміння й інтерпретації художнього твору.

Необхідно, щоб вчитель літератури усвідомлював суть цього підходу, оскільки із позицій екзистенціалізму можливо найбільш повно досягнути життєве кредо письменників, які, наприклад, творили в умовах тоталітарного режиму; усвідомити адекватність переконань, вчинків, зрозуміти їхні цілі та мрії. Цей підхід вимагає більш ґрунтовного залучення до аналізу твору культурологічного контексту, який обов'язково повинен мати системний характер. При цьому необхідно використовувати технологію вивчення літературного твору як тексту культури, розкриваючи сутність творчості окремого письменника як діалогу в культурі і діалогу культур.

Мета статті полягає в обґрунтуванні особливостей осмислення екзистенціальної поезії у старших класах та створення методологічної концепції вивчення поезії Василя Стуса в школі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особливе місце в шкільній програмі з літератури в 11 класі займає поезія 60-х років ХХ століття. Вивчення літератури цього періоду – важливий етап у системі літературної освіти сучасних школярів. Поезія шістдесятників цінна зокрема тим, що в ній яскраво виражені риси переломної історичної епохи, відтворена суспільно-політична ситуація, відображені дух часу і правдива історія. В історико-літературному контексті другої половини ХХ століття самобутністю поетичного таланту, оригінальною філософською концепцією, в основі якої лежить життєствердна ідея, виділяється творчість Василя Стуса. Поезія митця, безперечно, є важливим компонентом формування духовності молодого покоління. Поету вдалося відтворити у віршах не тільки свої складні духовні пошуки, а й стан свого сучасника, що перебував в епіцентрі соціальних конфліктів, що вимагали від людини граничного напруження фізичних і душевних сил.

В останні роки значно зріс інтерес до творчості В. Стуса. З'явилися вітчизняні дослідження, в яких творчість Стуса розглядається як така, що багато в чому визначила розвиток культури ХХ століття.

Хоча літературний доробок В. Стуса порівняно давно включений до шкільних програм із української літератури, проте й досі бракує методичних посібників для його вивчення. До програми з української літератури для 11-го класу включено поезії Василя Стуса «Крізь сотні сумнівів я йду до тебе...» та «Господи, гніву пречистого...» (Українська література. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів). Осмислення, аналіз цих віршів вимагає чималих інтелектуальних зусиль учнів. Очевидним стає недостатній обсяг лірики для текстуального вивчення, адже після опрацювання двох поезій, учні не зможуть уповні відчувати художній стиль митця, у повній мірі зрозуміти художні особливості втілення основних мотивів його лірики. Саме тому вчителі української літератури часто вводять додаткові вірші (на свій розсуд) для вивчення на уроках.

Слід зазначити й те, що кількість годин, які може дозволити собі вчитель на вивчення творчості поета, дуже мала. На завершальному етапі літературної освіти

старшокласників, коли творчість В. Стуса вивчається в контексті шістдесятництва, було б доцільним, на наше переконання, збільшити тижневу кількість годин української літератури, що дало б можливість якісніше вивчати предмет в цілому й творчість В. Стуса зокрема. Окрім того, учні 11-го класу мають певний емоційний і життєвий досвід, володіють теоретико-літературознавчим арсеналом і, на відміну від учнів середніх класів, при належній підготовці здатні на глибокий аналіз ліричних творів.

До розуміння лірики Василя Стуса учень-читач може прийти шляхом системного та поетапного знайомства із творами письменника й особливостями його поезики, такими, як афористичність, трагізм, філософське осмислення світу, яскраво виявлена громадянська позиція, гуманізм, психологізм, парадоксальність, активне використання оксиморонів.

Віковий розвиток учнів обумовлює саме в старших класах посилення їхнього інтересу до психології письменника, уваги до внутрішньої динаміки його життя. Вивчення біографії письменника не є прерогативою літературної освіти старшокласників. Уже в основній середній школі учням необхідно усвідомлювати, що «твір створюється письменником, який спостерігає життя, який розмірковує над строкатістю її явищ, який намагається вселити читачам добрі почуття, сказати їм щось важливе» (Несвіт, 2012: 145).

Отже, основним предметом вивчення у старшій школі повинна бути світоглядна еволюція митця, що допоможе зрозуміти його громадянську позицію й глибинніше осягнути твори. Вивчаючи творчість Василя Стуса варто, насамперед, зосередитися на тлумаченні його оригінальної філософської концепції, що ґрунтується на засадах трагічного стоїцизму, тому що Стусові ідеї життєво важливі для людини, яка формує свою систему цінностей. Важливо також через призму біографії висвітлити причини психологічної, а відтак і творчої своєрідності письменника. Моделювання у свідомості учнів неповторної творчої особистості автора, формування в них вміння визначати ставлення автора до зображуваного впливає не тільки на естетичний розвиток учнів, а й сприяє набуттю ними певного досвіду морально-емоційного ставлення до світу.

О. П. Міхно стверджує: «Вивчити особистість письменника – означає дослідити його покоління й епоху, в яку він жив і творив, побачити в особі митця типове й індивідуальне в їх діалектичних взаємозв'язках і взаємозумовленостях» (Міхно, 2008: 8).

Опрацьовуючи вірші В. Стуса, «Крізь сотні сумнівів я йду до тебе...» та «Господи, гніву пречистого...», учитель, на нашу думку, має зосередити увагу на наступному. Основний естетико-світоглядний контекст, у межах якого варто інтерпретувати поетичну творчість Василя Стуса, – екзистенційна проблематика, адже у поезії Стуса простежуються характерні риси екзистенціалізму: екзистенційне буття людини та буття нації, сенс власного буття й ставлення до смерті, свобода особистості.

Уже перший рядок вірша «Крізь сотні сумнівів я йду до тебе...» вказує на стан ліричного героя, що прагне пробудження. У цілому поезія звучить як декларація на тему екзистенційного вибору. Ведучи мову про відображену у вірші ідею національної свідомості, варто наголосити, що ліричний герой Стуса болісно шукає втраченої гармонії зі світом («Моя душа, запрагла неба» (Стус, 2005: 25), цілісності, яку треба виборювати дорогою ціною – пізнанням самого себе.

В основу вірша «Господи, гніву пречистого...» покладено канон, запропонований християнським богословом VIII ст. Іоаном Дамаскіном –

«сходження розуму до Бога, прохання потрібного в Бога». Варто звернути увагу учнів на парадоксальне прохання ліричного героя: він просить не милості, не полегшення страждань, а «*гніву пречистого*» (Стус, 1999: 50). Представлено християнський погляд на страждання як на випробування від Господа, котрі людина має витримати, аби виявити свої найкращі риси та загартуватися, стати духовно сильнішою.

Під час обговорення визначальних рис особистості ліричного героя (стійкість, мужність у життєвих випробуваннях) слід актуалізувати знання учнів про античну філософію стоїцизму.

Методи і прийоми, які доречно використовувати, – лекційний виклад з елементами коментованого читання та проблемно-діалогічного спілкування. Щоб сприйняття поезії не залишалося на рівні першопочаткових вражень, необхідно поглибити його постановкою додаткових запитань-завдань, які ведуть до філософського розуміння твору, усвідомлення авторської ідеї.

Якщо при першому читанні вірш здається учням далеким від їхніх переживань, потрібно прагнути посилити особистісне сприйняття. Досягти цього може допомогти самостійна робота школярів. На початку може бути проведена евристична бесіда, яка відкриває простір для самостійної діяльності або індивідуальна робота з питаннями, яка передбачає подальше колективне обговорення. У підготовлених класах, де учні вміють працювати з художнім твором, можна провести аналіз, запропонувавши одне ключове питання, яке створює проблемну чи пошукову ситуацію.

О. Глеб вважає, що рівень літературознавчої підготовки учнів варто перевірити: «З метою виявлення у старшокласників рівня сформованості умінь інтерпретації необхідно визначити рівень готовності учнів, визначити ступінь оперування поняттями «поетична мова», «віршована мова», «ліричний герой», «авторська позиція», «ліричний адресат», з'ясувати особливості індивідуальної творчої манери поетів» (Глеб, 2012: 19).

Цілісний підхід учнів до поезії повинен синтезувати в собі:

1. сприйняття твору як системно організованого тексту, в якому закладені смислові потенції, що постійно розкриваються протягом десятиліть і століть побутування твору, і які тому неможливо однозначно інтерпретувати;

2. розуміння естетичної сутності твору; усвідомлення твору як художньої реальності, в якій немає нічого зайвого, і яка будується за законами художнього мислення автора;

3. розуміння цінності та унікальності твору, його смислової глибини, художньої своєрідності;

4. співвіднесення засвоєного літературного твору з особистим духовним досвідом.

Підсумовуючи виклад матеріалу в 11-му класі, варто визначити основні мотиви поезії Василя Стуса в контексті екзистенційної проблематики, назвати найяскравіші поезії та домінуючі художні засоби і прийоми, які використовує письменник. І знову ми наголошуємо на доцільності під час аналізу поезій Стуса використання методу культурологічного аналізу, коли учні визначають різні культурні впливи у творі, вияви інших видів мистецтва, відображення ідей та свідомості культурної епохи.

Основні форми контролю засвоєння теми – поточне опитування, контрольна робота та заліковий тест. При поточному опитуванні варто зосередитися на аналізі конкретних поезій, дотримуючись при цьому орієнтовної схеми аналізу ліричного твору, яка передбачає висвітлення таких питань: відомості про автора, що

допоможуть краще зрозуміти специфіку твору; вид (громадянська, інтимна, релігійна, пейзажна, філософська лірика тощо); жанр (вірш, медитація, сонет, верлібр і т. д.); провідний мотив; композиція твору; ключові образи (образ ліричного героя, образи-мотиви, образи-деталі тощо); художні засоби (епітет, метафора, метонімія, гіпербола і т. д.) та прийоми (антитеза, повтор, градація, інверсія і т. д.); особливості віршування (віршовий розмір, римування, строфічна будова). Контрольна робота і заліковий тест повинні відображати як теоретичні, так і практичні аспекти вивчення поетичної творчості митця.

Висновки. Отже, вивчення творчості Василя Стуса в старших класах повинно бути реалізовано в координатах екзистенційної поетики. Воно буде ефективним, якщо вчитель української літератури зможе поглибити учнівське розуміння філософії екзистенціалізму й старшокласники зможуть осягнути особливості екзистенціальної поезії як естетичного феномену.

У підручниках варто подавати завдання, орієнтовані на з'ясування особливостей літературних зразків екзистенціалізму; у навчально-тематичних планах роботи курсів підвищення кваліфікації словесників передбачити лекції, семінарські й практичні заняття, що стосуються проблем, пов'язаних із вивченням української екзистенціальної літератури.

Неординарна особистість Василя Стуса набуває ще більшої актуальності у непростий для нашої держави час війни з Росією на сході України, коли дуже важливо формувати активну життєву позицію підлітків, патріотизм, сміливість і мужність. Саме тому, застосовуючи цілісну методичну систему необхідно актуалізувати творчість Стуса для старшокласників, які визначають свої життєві орієнтири, формуються як особистість.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Базиль Л. О. Методологічні засади екзистенціалізму в розвитку літературознавчої компетентності. *Вісник Черкаського університету. Випуск 196. Серія «Педагогічні науки», 2011. С. 5. (5)*
2. Глеб О. Роль інтерпретації при вивченні ліричних ліро-епічних творів української літератури в старшій школі. *Актуальні проблеми викладання літератури у середній та вищій школі. Султанівські читання : збірник статей. Вип. 2 /* М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ : Симфонія форте. 2012. С. 16–20. (18)
3. Клочек Г. Д. Про сучасний стан шкільної літературної освіти в Україні. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (літературознавство).* Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2009. Вип. 85. С. 19–33. (44)
4. Міхно О. П. Організація дослідницької діяльності учнів під час вивчення життєвого і творчого шляху В. Підмогильного. *Українська мова й література в школі. 2008. №2. С. 26–31. (61)*
5. Несвіт С. Концепт смерті у поезіях Олега Ольжича і Василя Стуса. *Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка /* голов. ред. В. Просалова. Донецьк, 2012. Т. 32 : Літературознавство. С. 14–20. (66)
6. Семенов О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури : монографія. Суми : ВВП "Мрія-1" ТОВ, 2005. 404 с. (91)
7. Стус В. Твори : у 4 т. 6 кн. / В. Стус. – Т. 3. – Кн. 1. – Львів : Просвіта, 1999. (102)
8. Стус В. Час творчості=Dichtensezeit. Київ : Дніпро, 2005. 704 с. (101)
9. Українська література. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 10–11 класи (рівень стандарту) / *Навчальні програми для 10-11 класів. URL: https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv. pdf.* (дата звернення: 23.08.2020). (111)

REFERENCES

1. Basil, L. O. (2011) Metodolohichni zasady ekzystentsializmu v rozvytku literaturoznavchoii kompetentnosti. Visnyk Cherkaskoho Universytetu, Vypusk 196. Seria "Pedagogichni Nauky" [Methodological principles of existentialism in the development of literary competence. Cherkasy University Bulletin. Issue 196. Pedagogical Sciences Series]. Cherkasy, p. 5. (5)
2. Gleb, O. (2012) Rol interpretatsii pry vyvchenni lirychnykh liro-epichnykh tvoriv ukraiyinskoii literatury v starshii shkoli. Aktualni problemy vykladannia literatury u serednii ta vyshchii shkoli. Sultanivski

chytannia: zbirnyk statei. Vyp. 2 [The significance of interpretation while studying Ukrainian lyrical lyric-epic works in high school. Topical issues of teaching literature in middle and high school. Sultan's reading: a collection of articles. Issue 2]. Ivano-Frankivsk: Symfoniia forte, pp. 16–20. (18)

3. Klochek, H. D. (2009) Pro suchasnyi stan shkilnoi literaturnoi osvity v Ukraini. Naukovi zapysky. Seriya: Filolohichni nauky (literaturoznavstvo) [On the current state of literary education in Ukrainian schools. Scientific transactions. Philological Sciences Series (Literary Studies)]. Kirovohrad: Editorial and Publishing Office of V. Vynnychenko Kirovohrad State Pedagogical University, pp. 19–33. (44)

4. Mikhno, O. P. (2008) Orhanizatsiia doslidnytskoi diyalnosti uchniv pid chas vyvchennia zhyttievoho i tvorchoho shliakhu V. Pidmohylnoho. Ukrainska mova i literatura v shkoli. [Organising research activities of students while studying the life and works of V. Pidmohylnyi. Ukrainian language and literature in school]. Pp. 26–31. (61)

5. Nesvit, S. (2012) Kontsept smerti u poeziyakh Oleha Olzhycha i Vasyliia Stusa. Donetskyi visnyk Naukovoho tovarystva im. Shevchenka [The concept of death in poems of Oleh Olzhych and Vasyl Stus. Donetsk Bulletin of the Shevchenko Scientific Society]. Donetsk: Literaturoznavstvo, pp. 14–20. (66)

6. Semenoh, O. M. (2005) Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv ukrainskoi movy ta literatury: monohrafiya [Professional training of future teachers of Ukrainian language and literature: monograph. Sumy: Publishing House Mriya-1 LLC, 404 p. (91)

7. Stus, V. (1999) Tvory u 4 tomakh 6 knih, Tom 3, Knyha 1 [Works: 4 vols., 6 books. Volume 3, Book 1]. Lviv: Prosvita. (102)

8. Stus, V. (2005) Chas tvorchosti=Dichtensezeit [Time of creation= Dichtensezeit]. Kyiv: Dnipro, 704 p. (101)

9. Ukrainska literatura. Prohrama dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv. 10-11 klasy (riven standartu) / Navchalni prohramy dlia 10-11 klasiv [Ukrainian literature. Secondary school curriculum. Grades 10-11 (standard level) / Curricula for grades 10-11]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv.pdf>. (access date: 23.08.2020). (111)

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Інна Перцова – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Донецького національного медичного університету.

Наукові інтереси: семасіологія, стилістика, семантичні аспекти перекладу.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Inna Pertsova – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Ukrainian Language Department at the Donetsk National Medical University.

Scientific interests: semasiology, stylistic, semantic aspects of translation.

УДК 81'25

DOI: 10.36550/2522-4077-2022-1-202-184-188

ІДЕОЛОГІЧНО ВМОТИВОВАНА АСИМЕТРІЯ В ПЕРЕКЛАДІ ЯК ОСНОВНИЙ ПАРАМЕТР ІДЕОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ

Наталія РУДНИЦЬКА (Сєвєродонецьк, Україна)

ORCID: 0000-0003-4596-8747

e-mail: rudnytska_nn2010@ukr.net

**РУДНИЦЬКА Наталія. ІДЕОЛОГІЧНО ВМОТИВОВАНА АСИМЕТРІЯ В ПЕРЕКЛАДІ ЯК
ОСНОВНИЙ ПАРАМЕТР ІДЕОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ.**

У статті обґрунтовано поняття ідеологічно вмотивованої асиметрії як основного параметру ідеологічного впливу на переклад. Визначено місце ідеологічно вмотивованої асиметрії в системі перекладацьких асиметрій, описано її види.

Ключові слова: переклад, асиметрія, ідеологія.

**RUDNYTSKA Nataliia. IDEOLOGICALLY MOTIVATED ASYMMETRY AS A MAJOR
PARAMETER OF IDEOLOGICAL INFLUENCE.**

The article explores the phenomenon of ideologically motivated asymmetry as a significant parameter of ideological influence on translation. The study is based on T. van Dijk's approach to ideologies as systems of fundamental, axiomatic beliefs that underlie the social representation of social groups, reflect fundamental